

DOI 10.36074/logos-31.03.2023.08

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ НА УКРАЇНСЬКУ ЕКОНОМІКУ

ORCID ID: 0000-0003-4429-7582

Філіппов Володимир Юрійович

доктор екон. наук., проф., професор кафедри менеджменту
Національний університет «Одеська політехніка»

ORCID ID: 0000-0001-8699-8673

Янгулов Елвін Павлович

здобувач ступеня PhD, асистент кафедри менеджменту
Національний університет «Одеська політехніка»

УКРАЇНА

Хоча війна за визначенням є ситуацією невизначеності, в якій точні прогнози робити складно, а план розвитку підприємства ще складніший, певні тренди на найближчу перспективу в нашій країні все ж таки проглядаються, і одна з них – використовувати можливості сталого розвитку.

На противагу потенціалу сталого розвитку, існує фактор, який унеможливує реалізацію всіх його концепцій в Україні найближчим часом – це, звісно, військові дії, які точаться на території нашої держави. Президент України Володимир Зеленський на саміті ООН «Цілі сталого розвитку» ще в далекому в 2019 році, під час свого виступу наголосив, що сталий розвиток України неможливий через агресію Росії [1].

Відповідно, коли мова заходить про війну, давати прогнози далі, ніж на 2-3 місяці вперед, неможливо. А ось що стосується цього доступного для огляду періоду, немає жодних сумнівів, що війна протягом нього продовжиться. Сьогодні високу ймовірність активних бойових дій не заперечує навіть керівництво української армії та держави. Зокрема, про ймовірність російського наступу наприкінці січня-початку березня говорили: головком ЗСУ Валерій Залужний, міністр оборони Олексій Рєзніков, міністр закордонних справ Дмитро Кулеба та тодішній радник Офісу президента Олексій Арестович.

Якщо в жовтні 2022 року багато людей ще мали надію на те, що удари по українській енергетичній інфраструктурі були разовими безсистемними "актами відплати" російської сторони за Кримський міст або ще щось, то до кінця грудня ні в кого вже не залишилося сумнівів у тому, що є планомірної стратегією російського Генштабу. Мета цієї стратегії – завдання економіці України непоправної шкоди та створення в українських містах гуманітарних катастроф, які відволікають на себе певну частку управлінських та організаційних ресурсів. Кампанія ударів по енергетичній інфраструктурі – порушення логістичної пов'язаності та спричинене цим утруднення постачання для населення країни [2].

За оцінками прем'єр-міністра Дениса Шмигала, озвученими на початку грудня, за підсумками 2022 року ВВП України впаде приблизно на 50%, що в абсолютних цифрах становить понад 100 млрд. доларів. В умовах перебоїв з електроенергією вже закрилися два найбільші металургійні комбінати в країні, включаючи знамениту "Криворіжсталь". Враховуючи те, що вони були найбільшими експортерами, наступного року Україна втратить значну частину експортної виручки. Проблеми в економіці поки що вдається частково купувати

емісією гривні Нацбанком. Це вже призвело до інфляції 20%. 2023 року ціни неминуче продовжать зростання. Ймовірно, після літнього зниження офіційного курсу гривні, у 2023 році на нас чекає чергове його зниження. Наскільки суттєвим воно буде, сказати поки що складно. Але збільшення щоденного продажу іноземної валюти на міжбанківському ринку Національним банком України свідчить про те, що курс гривні утримувати стає дедалі складніше. Економічні проблеми України частково усуваються іноземними дотаціями та кредитами. Їх загальний обсяг у 18-30 млрд на 2023 рік не в змозі покрити існуючих на сьогодні потреб української економіки, тим більше, які ще виникнуть внаслідок її подальших втрат від продовження бойових дій [3].

Для пересічних громадян усе вищеописане буде означати подальше погіршення життя. Війна і викликані нею руйнації економіки було неможливо пройти безслідно рівня життя обивателів. У зв'язку з цим у 2023 році, швидше за все, продовжиться масова еміграція з України (насамперед до країн ЄС). За оцінками уповноваженого Верховної Ради з прав людини Дмитра Лубінця, за кордоном зараз перебувають приблизно 7,9 млн. українських громадян. 2023 року ця цифра може перевищити 10 мільйонів.

З початком повномасштабної війни 24 лютого 2022 року українські морські порти виявилися заблокованими Чорноморським флотом РФ. За даними, озвученими у травні президентом України Володимиром Зеленським, у портах було заблоковано 22 млн тон продовольства, яке призначалося для експорту за кордон. Як повідомила у квітні Продовольча та сільськогосподарська організація ООН, через війну в Україні та заблоковане в українських портах зерно, світові ціни на продовольство досягли історичного максимуму. Війна довела всьому світу, що чорнозем це друге «чорне золото».

Через військові дії країни-агресора, з введенням блокади всіх морських портів, припиненням авіасполучень, руйнуванням мостів, залізничних шляхів та автодоріг, загальним дефіцитом палива, руйнуванням великої кількості складів практично повністю порушені всі логістичні схеми, що вкрай негативно вплинуло на всі без винятку підприємства в Україні. Ряд з підприємств, діяльність яких в значній мірі залежить від логістики, опинилось на межі банкрутства, бо для налагодження нових схем постачання потрібен досить значний час. При цьому ряд продукції із-за великих її обсягів досить складно вивести іншим шляхом. Прикладом такої продукції є соняшникова олія, зернові культури (пшениця, ячмінь, гречка, кукурудза, рис, жито), які традиційно вивозились через морські порти Одеси, Чорноморська, Бердянська, Маріуполя, Миколаєва. Наразі через блокаду портів військами РФ та замінування акваторії Чорного моря, вивіз на експорт даних видів продукції в повному обсягу є неможливим, що є критичним як для України через зупинення зовнішньої торгівлі, так і для країн ЄС, для яких закупівля української соняшникової олії та зернових культур є стратегічно важливою.

Лідери країн гегемонів говорили, що треба відкрити зерновий коридор для вивезення зерна з території України. Наприкінці липня Україна і РФ за посередництва Туреччини та ООН уклали "зернову угоду", згідно з якою в Чорному морі створювався коридор для вивезення зерна, а судна, що його перевозили, повинні були доглядатися спільно представниками Росії, Туреччини та ООН. У листопаді "зернову операцію" було продовжено на чергові 120 днів. 17 грудня 2022 року у Міністерстві оборони Туреччини заявили про те, що за час дії "зернової угоди" з українських портів було вивезено понад 14 млн. тон сільськогосподарської продукції. Іншими словами, ще 8 мільйонів тон (а

насправді – менше, оскільки існують й інші маршрути експорту) і обсяги зерна, що застрягли на початку війни в українських портах, будуть вивезені повністю.

За заявами генерального секретаря ООН Антоніу Гутерріша, більша частина вивезеного з України в рамках "зернової угоди" продовольства була експортована в "країни, які найбільше потребують". Однак, враховуючи те, що це зерно було викуплено європейськими та турецькими компаніями, такий експорт, чи "реекспорт" (по суті, спекуляція) точно не був благодійністю з їхнього боку. Вони непогано заробили на українському зерні та паніці та підвищенні цін на продовольство на світових ринках через війну в Україні.

Список використаних джерел:

- [1] Янгулов Е.П., Кулмамадова А.Д. Особливості впровадження стратегії сталого розвитку в Україні. Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. 20 вересня 2022, Національний університет «Одеська політехніка». м. Одеса, Україна. С. 72-74.
- [2] Дирда А.О., Філіппов В.Ю., Хінев І.І. Адаптація системи мотивації праці персоналу на інноваційних підприємствах сталого розвитку під час воєнного стану в Україні. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». № 16. С. 72-79. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/17.06.2022/3>. DOI: 10.36074/grail-of-science.17.06.2022.011.
- [3] Офіційний сайт Міністерства оборони України. Регуляторна діяльність ЗСУ: веб-сайт. 2023. URL: <https://www.mil.gov.ua/ministry/normativno-pravova-baza/regulyatorna-diyalnist>.